

ENERGEETIKA JA VÄLISPOLIITIKA

Raul Mälk 14.2.2007

Kadriorg

SAJAND TUGE VAT SEOST

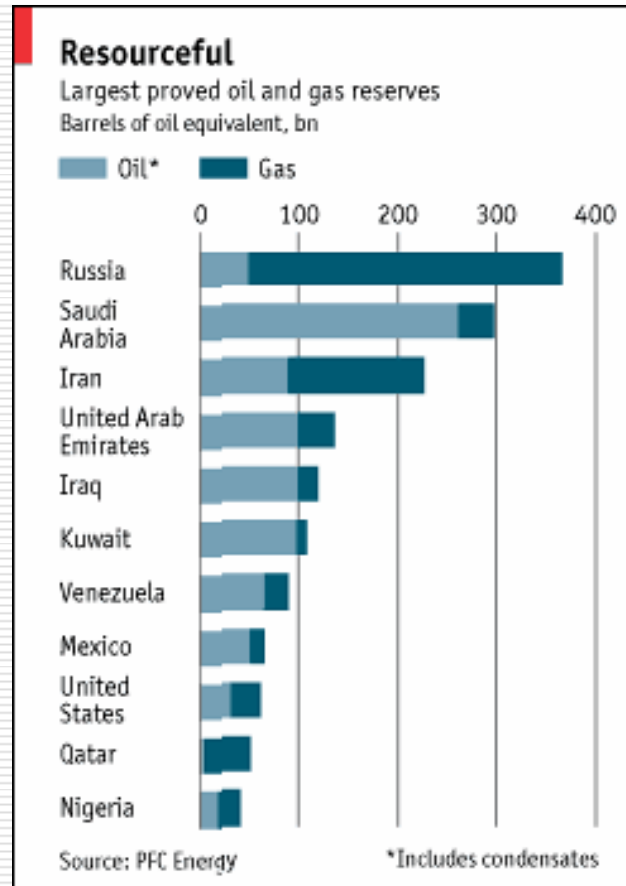
- XX sajandi algusest sai naftast kiiresti strateegiline tooraine, mille pärast võideldi
- 1970.aastatest saame rääkida varude omanike püüdest oma seisundit välja mängida- eriti OPEC-i poolt. Nüüd sellele lisaks formeerumas gaasitootjate koostöö/ühendus- eriti aktiivne selles suunas Venemaa

MAAILMA ENERGIATURG

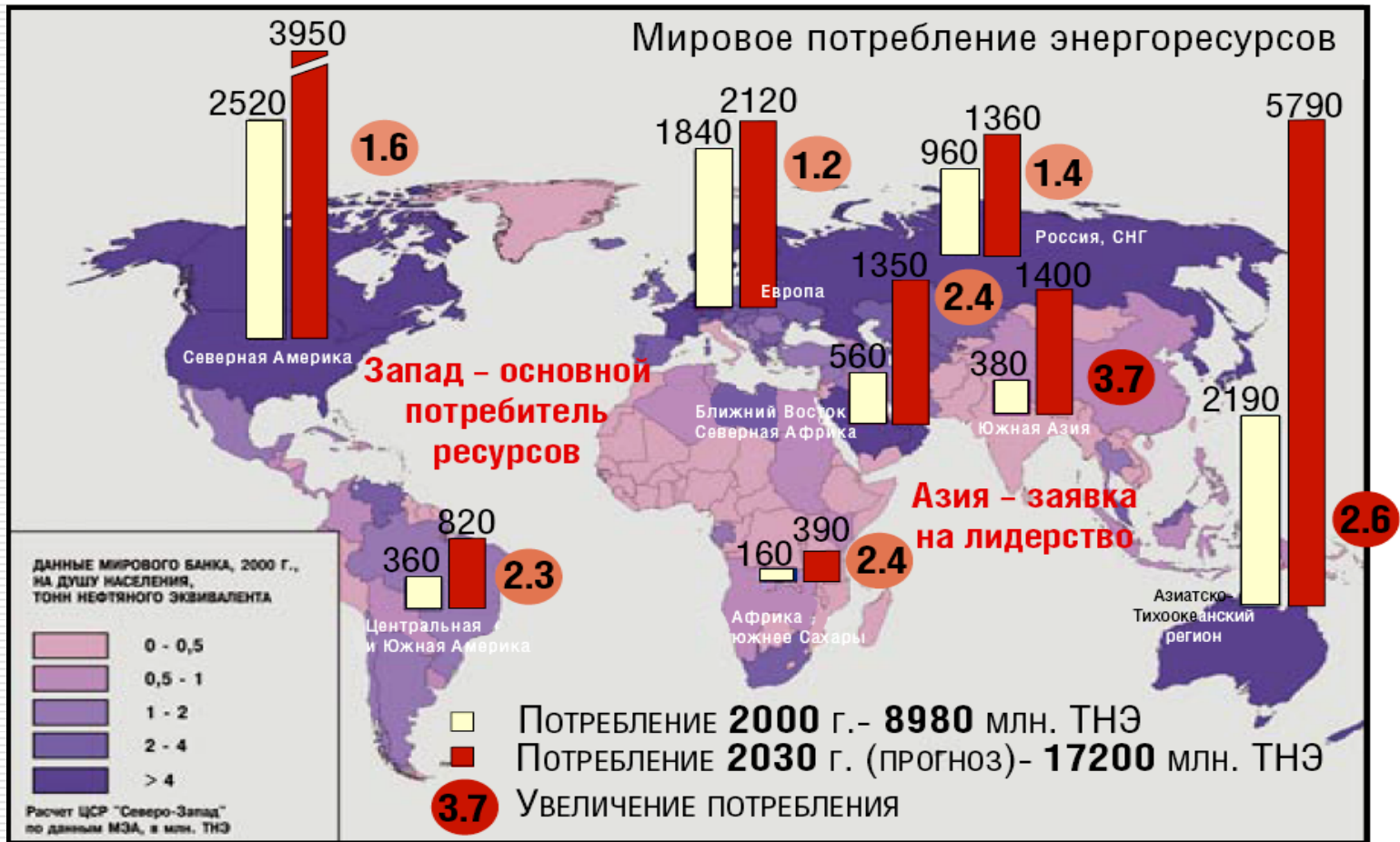

- Maailm sõltub üha enam nafta ja gaasi tarnetest piiratud arvust riikidest, sageli on varud riiklikult kontrollitud firmade käes.
- Tänapäevane peaküsimus ei ole enam kasvav hind. Tänapäevane küsimus kasvavalt riikide suutlikkuses saada tarneid, üha iseloomulikum on lisaks poliitilise hinna maksmine
- XXI sajandi algusest laienes nafta ja gaasi kasutamine poliitilise surve vahendina ja enda maailmapoliitikas tähtsustamise instrumendina vt Venemaa, Iraan, Venetsueela

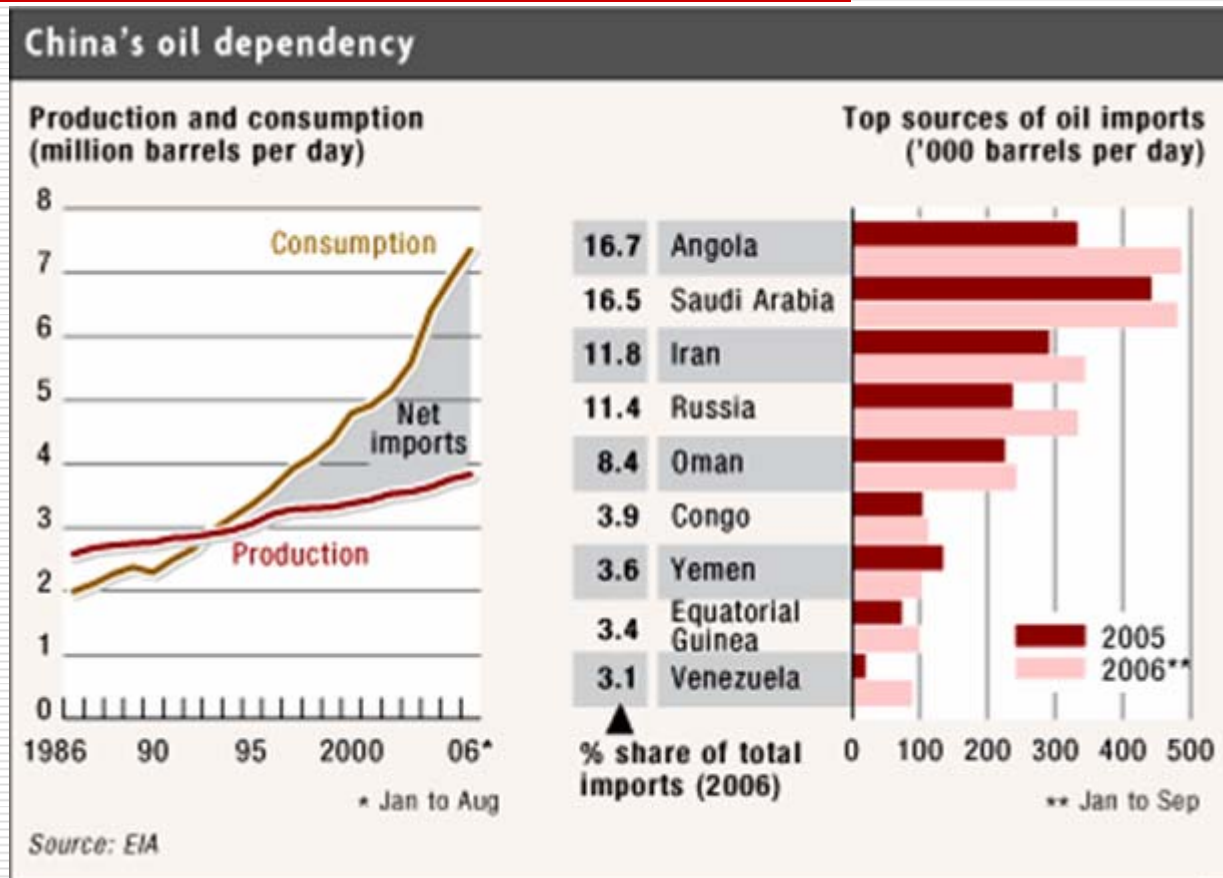
VARUDE OMANIKUD

ENERGIATARVE

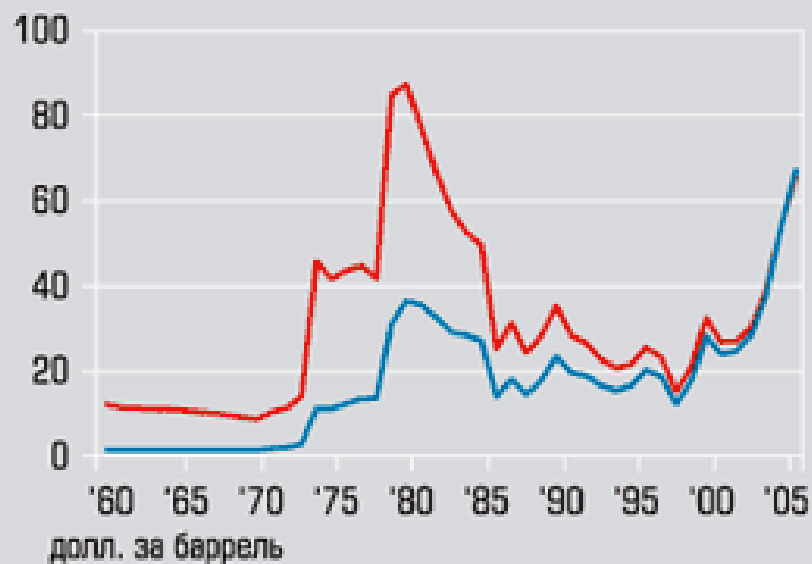

UUED SUURTARBIJAD- HIINA

NAFTA HIND EI LÄHE ENAM ALLA

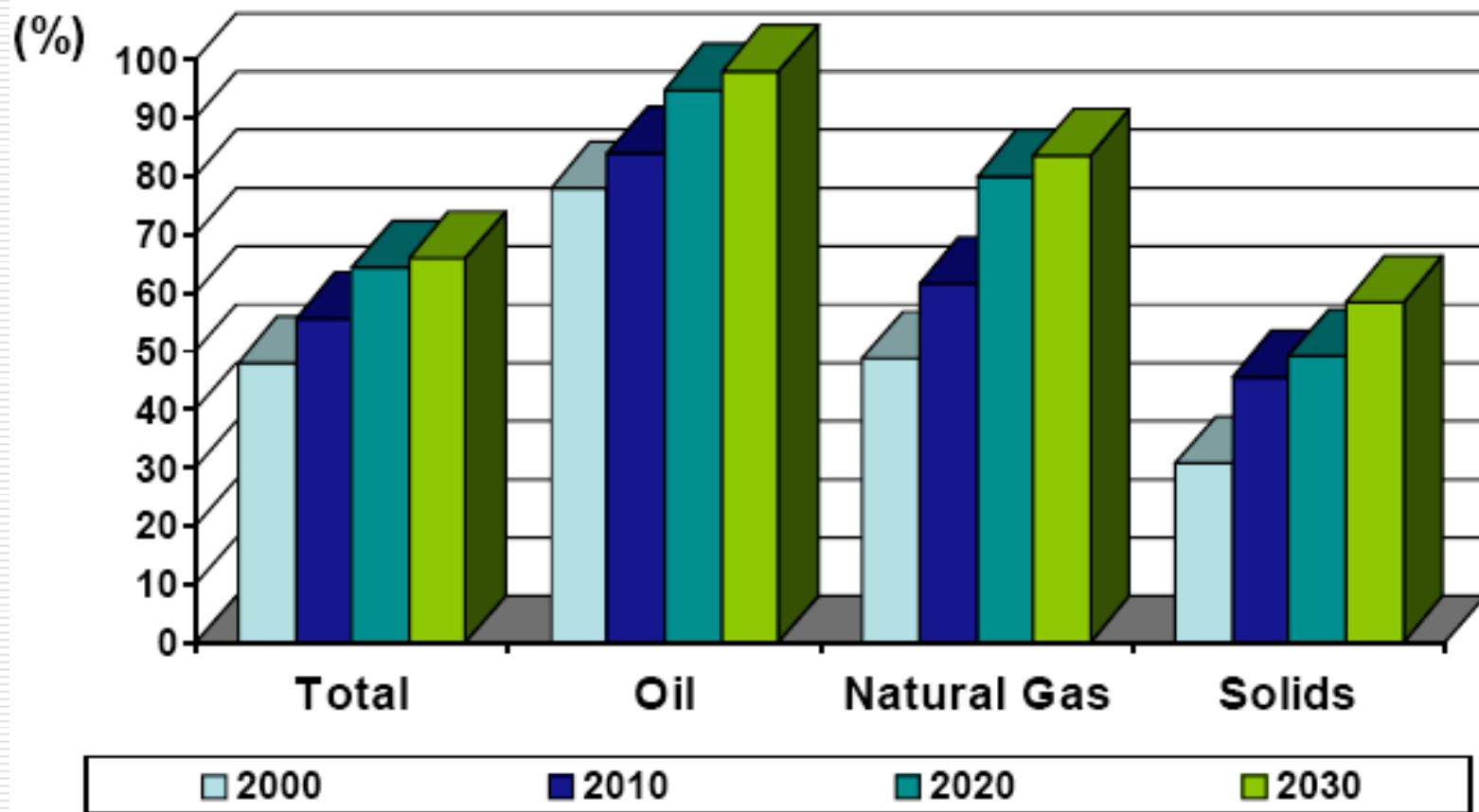
Реальные цены на нефть приблизились к рекорду времен второй волны «нефтяного шока»

■ В текущих ценах   ■ В ценах 2005 года

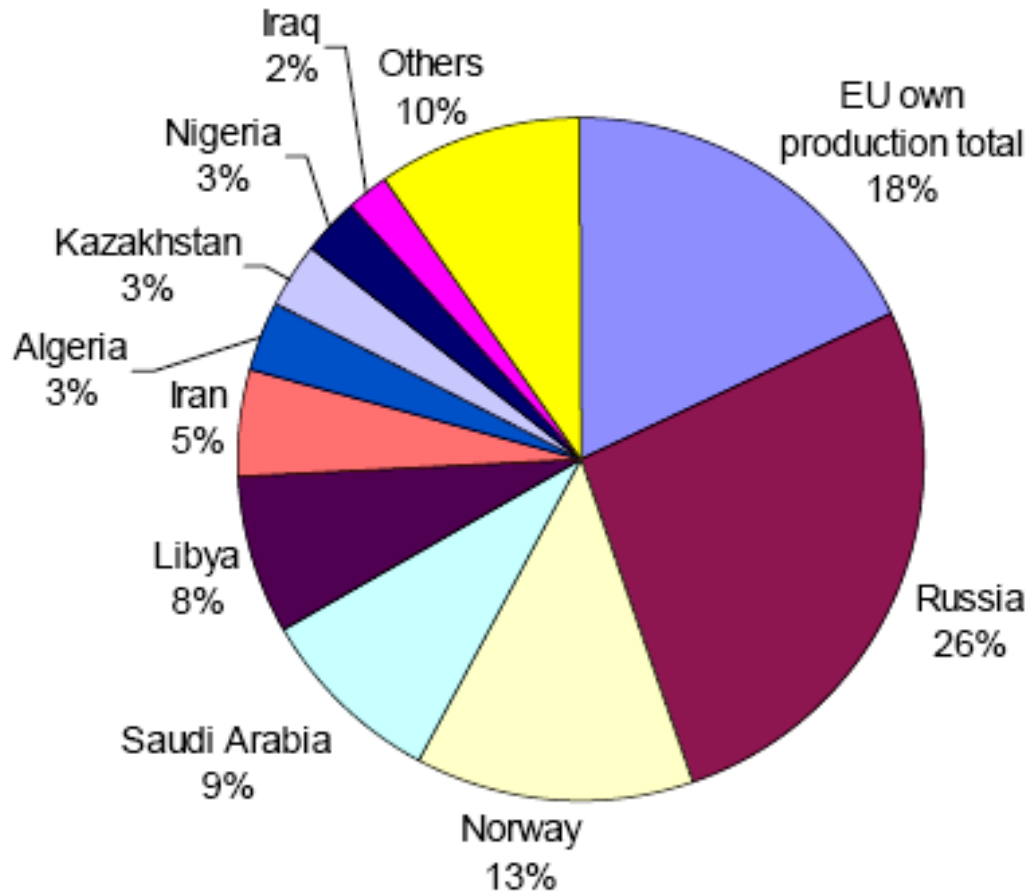
Источники: ВР, расчеты «Эксперта»

EL ENERGIATULEVIK – KASVAV SÕLTUVUS

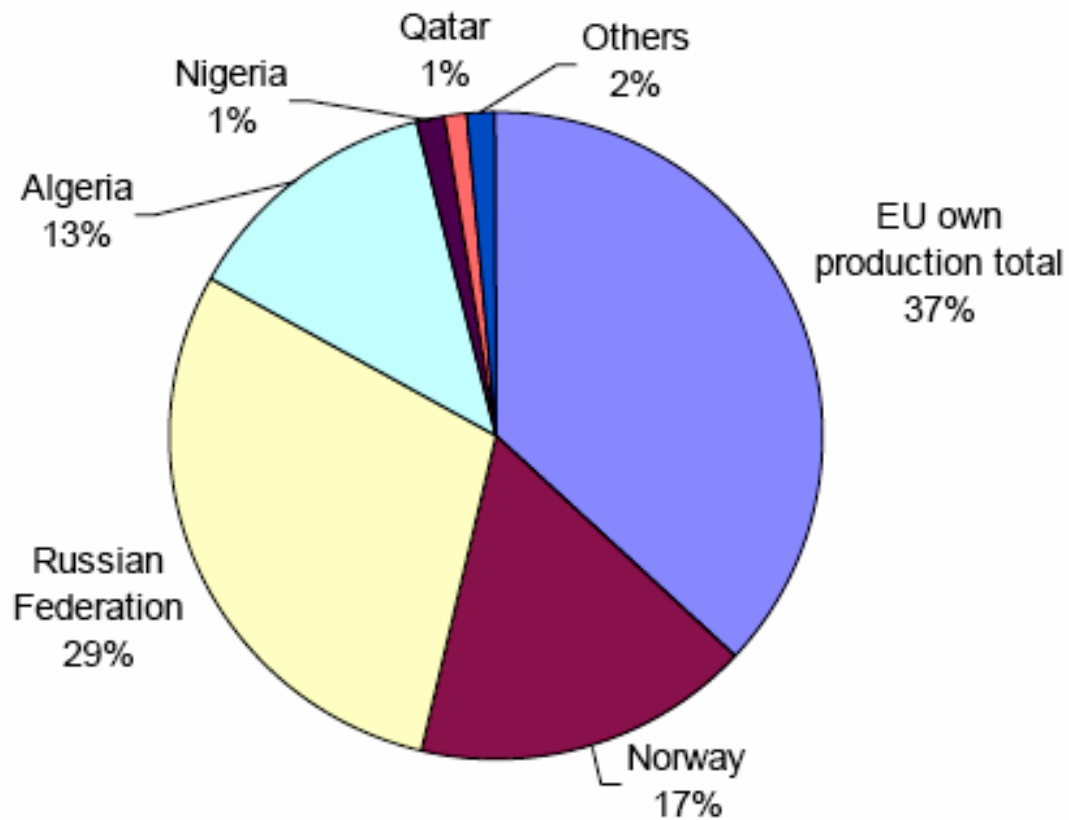
EL NAFTA ALLIKAD

EL27
2004

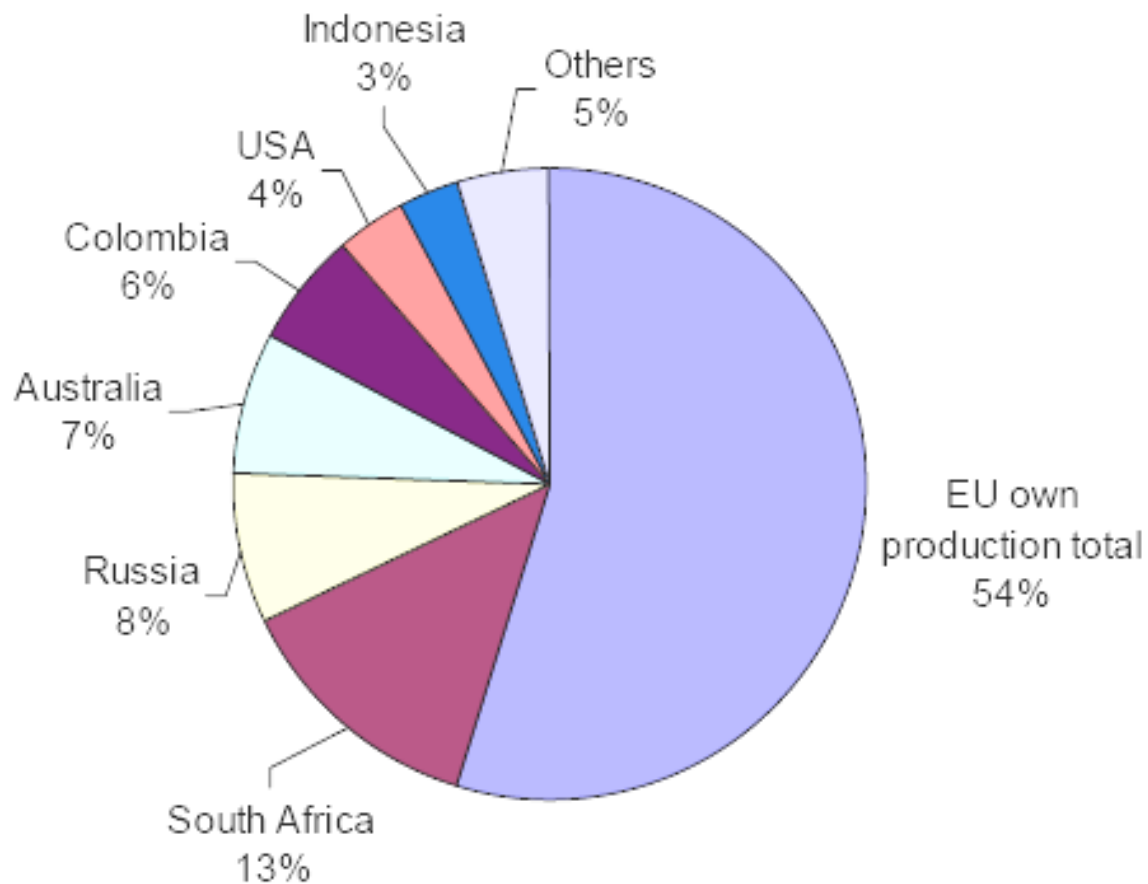
EL GAASI ALLIKAD

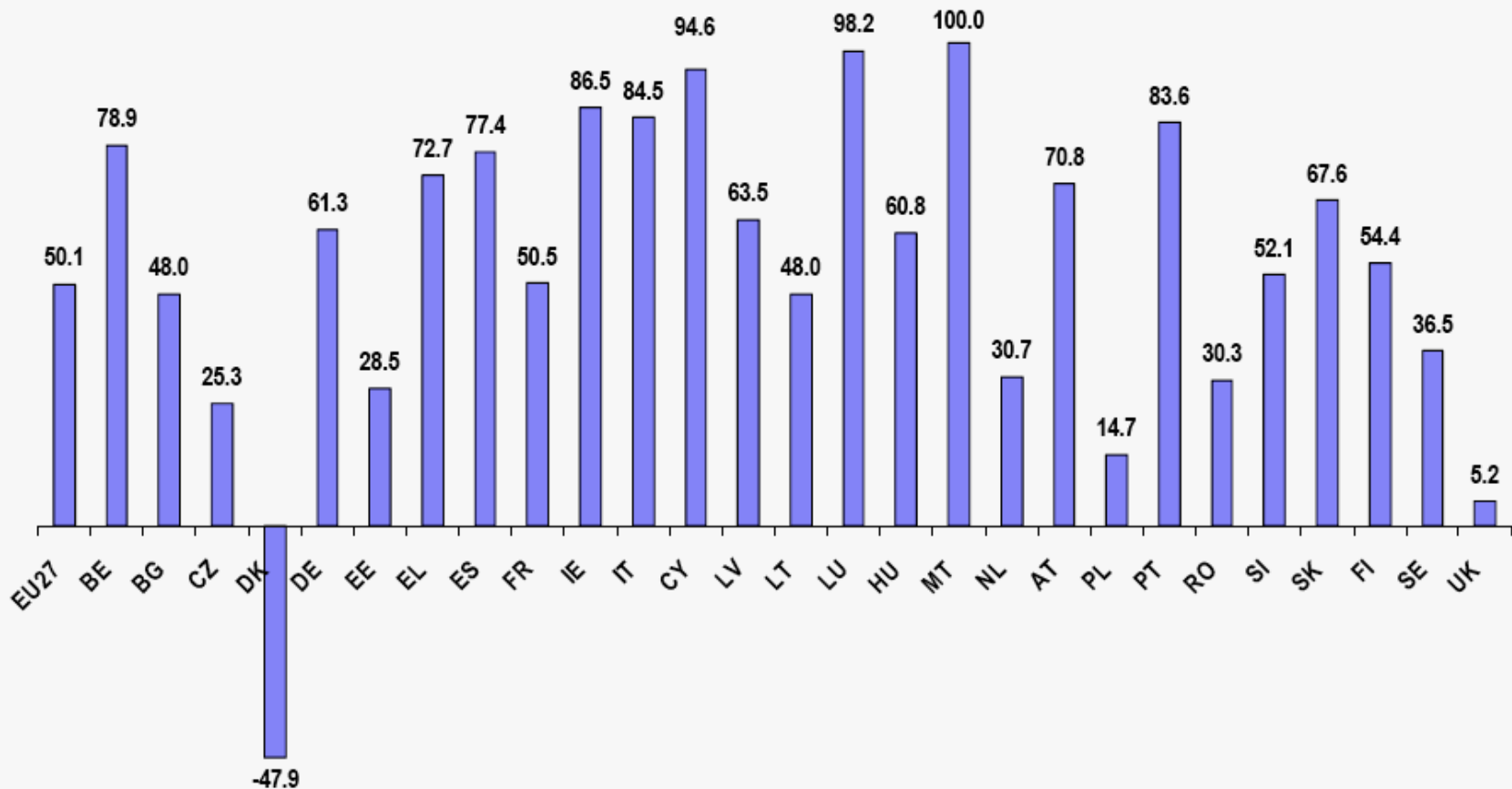
EL27
2004

EL KIVISÖE ALLIKAD

EL27
2004

EL RIIKIDE SÕLTUVUS ENERGIA IMPORDIST

KLIIMAPOLIITKA

- Kliimaprobleemid on tänaseks saanud maailmapoliitikas väga olulise koha mh energia tootmise ja tarbimisega seonduv saastamine
- Jõupingutused emissiooni piiramiseks on hõlmanud vaid osa riike ja Kyoto süsteem jätkumine pärast 2012 on alles kõneluste objekt. Energeetikas samas tehakse investeeringuid pika tsükliga ja praktiliselt on investeerijate jaoks juba tekkinud auk.

KONKURENTS - 1

- Konkurentsi tagamine turul nõuab samaaegset tegevust nii EL enda kui samaaegselt ka välisriikide firmade osas sh eriti riiklikult kontrollitud firmade osas, muidu on majanduslikult näiliselt õige poliitika ohtlik riiklikule julgeolekule.

KONKURENTS - 2

- Eelkõige elektrikaubanduses on vaja vältida olukorda, kus Venemaa jt madalamate standardite tingimustes ning energiavaldkonnas topelthindu kasutades toodetud elektrienergia import saaks siseturu avatusest johtuvalt ebaõiglase konkurentsieelise ELi sisemaiste elektritootjate ees.
- Energiaalastes suhetes kolmandate riikidega tuleb lähtuda vastastikkuse printsiibist mh investeeringute vallas.

NÕRK KRIISIVALMIDUS

- Nii EL kui NATO pole valmis olulisteks tarnete katkestusteks väljapoolt. Samuti ei olda valmis suurteks sisemisteks õnnetusteks, terroriaktideks jne.
- Reservide osas on 90 päeva normatiiviga hõlmatud nafta, gaasi osas seni riikide enda vaadata ja üldiselt väga napp
- Nii reservide kui ühenduste osas ei ole piisavalt võetud arvesse riikliku julgeoleku probleeme. NATO-s on riike, kes ei soovi nende teemade ulatuslikku käsitlust selle raames

SOLIDAARSUS

- On vaja jätkata tegevust, et kriisiolukordades vastastikuse toetamise jaoks oleksid olemas vajalikud ühendused ja tegevusmudelid.
- Üldised tegutsemismehhanismid energiavarustuse kriiside puhul on osaliselt praegustes ELi õigusaktides olemas, kuid need vajaksid tugevdamist.
- Samuti tuleb arvestada paralleelsete struktuuridega – näiteks Rahvusvahelise Energiaagentuuri (IEA; *International Energy Agency*) kuuluvatel ELi liikmesriikidel on koordineeritud tegevus vedelkütusekriiside puhul.

EUROOPA ENERGIAHARTA

- EEH kirjutati alla 17.12.1991 Haagis. Praegu on selle osalised 51 Euroopa ja Aasia riiki. Venemaa on alla kirjutanud kuid mitte ratifitseerinud. 17 riiki ja 10 rahvusvahelist organisatsiooni on vaatelejad
- Harta põhisuunad:
  - Välisinvesteeringute kaitse ja soodustamine energiavallas
  - Energiamaterjalide vaba kaubandus
  - Energiatransiidi vabadus torujuhtmetes ja võrkudes, selles vallas on tehtud ka lisaprotokoll
  - Energiatsükli keskkonnamõjude vähendamine
  - Tülide lahendamise mehhanism nii riikide vahel kui riikide ja investorite vahel

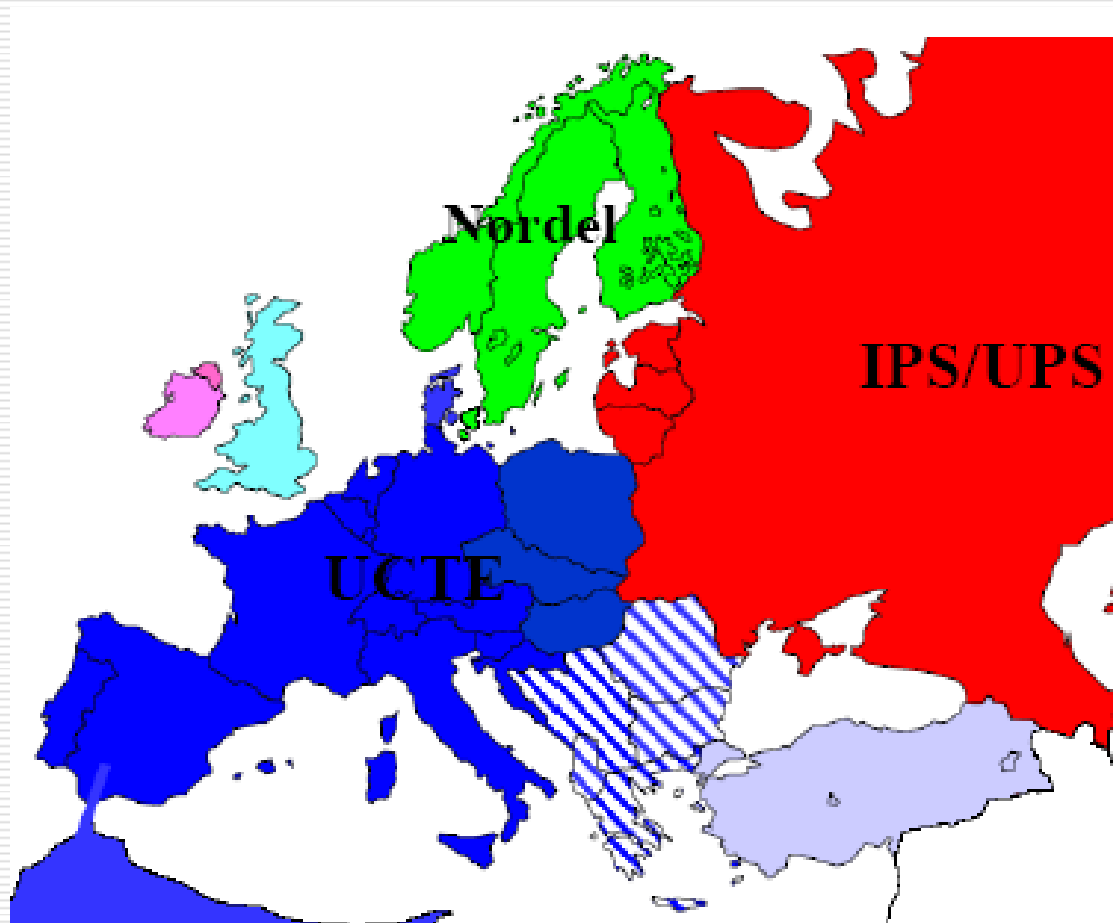
EL ÜLDINE LÄHENEMINE

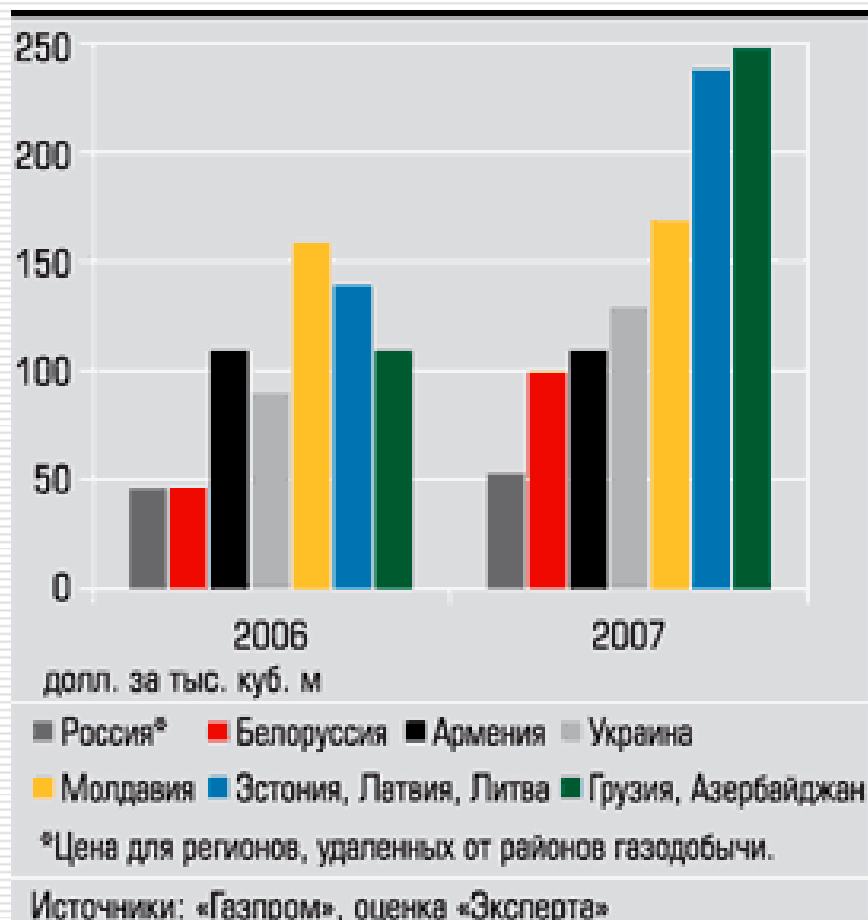
- EL pigem mõtleb ikka veel majanduskeskselt, julgeolekupoliitikast ei taheta eriti rääkida, tõelist integratsiooni ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga pole
- Energiapoliitika ei sisaldu EL aluslepingutes, kuid see on PSL tekstis. Samas on olemas energiaalane koostöö, vastav volinik ja peadirektoraat, küllaltki palju energiaga seotud direktiive

“VALE VÖRK”

GAASI HIND

BALTI NAFTATORUD SEISAVAD

2006-07 EL ÜKS PEATEEMA

- Märts 2006 Komisjoni roheline raamat
- Juuni Komisjoni ja Solana paber energiaalasesst välissuhtlusest, vaadeldi Ülemkogul
- Juuni kõrgetasemelise konkurentsi, energia ja keskkonnagrupi esimene ettekanne
- 10.jaanuaril 2007 EL Komisjoni pakett energia ja kliima asjus
- Märts 2007 Ülemkogu peaks kiitma heaks tegevuskava

ÜHISE ENERGIAPOLIITIKA VÕIMALIKKUS

- Täna pole näha EL liikmesriikide valmidust liikuda edasi muude EL ühispoliitikatega (CAP, CFP) samasuguse energiapoliitika juurde.
- Peamine mure meile on paljude ja eelkõige suurte liikmesriikide tahtmatus sh nende lootus tänu oma poliitilisele ja majanduslikule kaalule saada vajalikud ressursid kätte vt Itaalia – Venemaa kokkulepe energiaturgude avamiseks
- Ühise hääle teema suhetes tarnijatega nii EL ise kui koos muude tarbijatega. Mida suudetakse teha koos USA-ga - ees 30.4 tippkohtumine

VÄLISSUHTLUSPABER

- Komisjoni ja Solana paber “An external policy to serve Europe´s interests” sai heakskiidu juuni 2006 Ülemkogul
- Eesmärgiks investeringutele stabiilne õiguslik keskkond, strateegilised gaasireservid analoogselt naftaga, gaasitarnete mitmekesisistamine uute energiakoridoride kaudu- Alžeeria, Türgi
- Venemaa osas osutatakse tarnija ja ostjate vastastikusele seosele. Venemaaga tahetakse üldist lepet PCA järgse lahenduse osana. Mõnede meelest muudaks Moskva harta osas meelt soodsa tuumakütuse leppe korral EL-ga. Meile küsimus- kas energia kõik PCA sees või seal üldiselt ja eraldi sektoriaalne dokument – Soome idee

NATO STRATEEGILINE KONTSEPTSIOON 1999

- P24 "Alliansi julgeolekuhuve võivad mõjustada muud, ulatuslikumatki laadi ohud, sealhulgas terroriaktid, sabotaaž ja organiseeritud kuritegevus ning elutegevuseks oluliste ressursside voolu katkestamine"
- P25 "Allianss on seotud avara julgeolekukäsitleusega, tunnustades peale vältimatu kaitsemõõtmega ka poliitiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnategurite olulisust."

KÕIKEHÕLMAV POLIITILINE JUHIS

- Kõikehõlmav Poliitiline Juhis (CPG), mis sai heakskiidu 2006 tippkohtumisel Riias, asetab olulisele kohale Alliansi kriitilise infrastruktuuri kaitsmise
- Kriitilise infrastruktuuri definitsiooni kuulub ka energia. Dokument märgib ohukirjelduses eluliste ressursside liikumise katkemist Seega energiajulgeolek on NATO teema, kuigi Prantsusmaa sisuliselt tõkestab vastavat tööd

Tänan!

Küsimused?